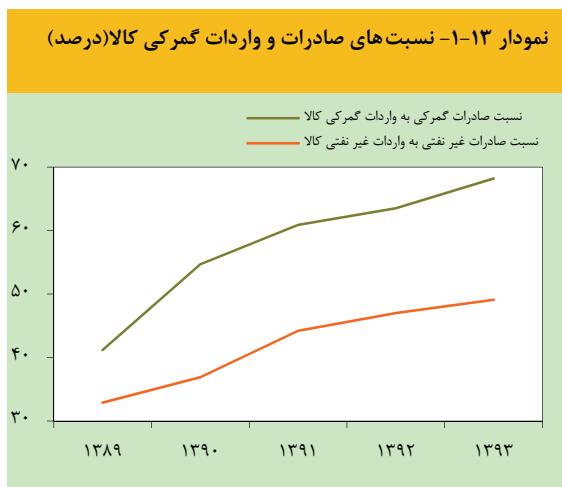

بازرگانی خارجی گمرکی

رسید. طی همین مدت، وزن مبادلات تجاری به ۱۲۴۶۵۰ هزار تن رسید که در مقایسه با سال ۱۳۹۲ حدود ۸/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این سال سهم صادرات از ارزش مبادلات با ۱/۷ واحد درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۲ به ۴۰/۶ درصد و سهم آن از وزن مبادلات با ۵/۲ واحد درصد کاهش به ۶۵/۵ درصد رسید.

با وجود کاهش قیمت نفت، وضعیت بازرگانی خارجی کشور^(۱) در سال ۱۳۹۳ در مقایسه با سال ۱۳۹۲ بهبود یافت. کاهش تورم و برقراری ثبات در بازار ارز در کنار تداوم روند مذاکرات هسته‌ای از مهم‌ترین متغیرهای بنیادین تاثیرگذار بر مبادلات تجاری کشور در این سال بود. هرچند روند مذاکرات هسته‌ای طی سال ۱۳۹۳ با فراز و نشیب همراه بود، با این حال، شکل‌گیری انتظارات مثبت از امکان توافق هسته‌ای در آینده‌ای نه چندان دور در کنار بهبود متغیرهای کلیدی اقتصادی تاثیر زیادی بر حجم مبادلات تجاری در این سال داشت.

۱-۱۳- مبادلات تجاری

حاکمیت ثبات در بازار ارز و کنترل تورم موجب شد تا ارزش مبادلات بازرگانی گمرکی ایران در سال ۱۳۹۳ پس از دو سال با افزایش مواجه شود. بنا بر گزارش گمرک جمهوری اسلامی ایران، ارزش مبادلات تجاری کشور در سال ۱۳۹۳ در مقایسه با سال قبل از آن ۱۰/۹ درصد افزایش یافت و به ۹۰۱۲۵ میلیون دلار

جدول ۱-۱۳- بازرگانی خارجی(بدون نفت، گاز و برق)

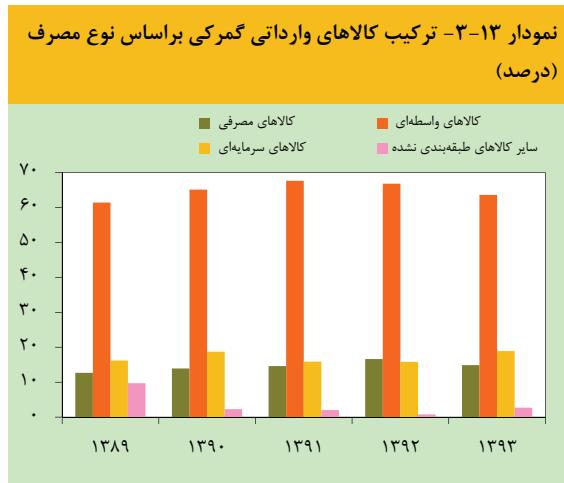
سهم(درصد)	سال	درصد تغییر				ارزش(میلیون دلار)
		۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲	
۵۹/۴	۶۱/۲	۷/۸	-۷/۰	۵۳۵۶۹	۴۹۷۰۹	۵۳۴۵۱
۴۰/۶	۳۸/۸	۱۵/۹	-۳/۱	۳۶۵۵۵	۳۱۵۵۲	۳۲۵۶۷
		-۶/۳	-۱۳/۱	-۱۷۰۱۴	-۱۸۱۵۷	-۲۰۸۸۴
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰/۹	-۵/۵	۹۰۱۲۵	۸۱۲۶۱	۸۶۰۱۸
						جمع کل(۱+۲)
۳۴/۵	۲۹/۳	۲۷/۷	-۱۴/۷	۴۳۰۱۶	۳۳۶۸۴	۳۹۴۸۱
۶۵/۵	۷۰/۷	۰/۷	۱۶/۰	۸۱۶۳۴	۸۱۱۰۳	۶۹۹۳۶
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۸/۶	۴/۹	۱۲۴۶۵۰	۱۱۴۷۸۷	۱۰۹۴۱۷
						جمع کل(۱+۲)
ووزن هزار تن)						
۱- واردات						
۲- صادرات						
تازه(۱-۲)						

مأخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور، گمرک جمهوری اسلامی ایران
۱- بدون احتساب معیانات گازی

۱- ارقام و تحلیل‌های این فصل مبنی بر آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

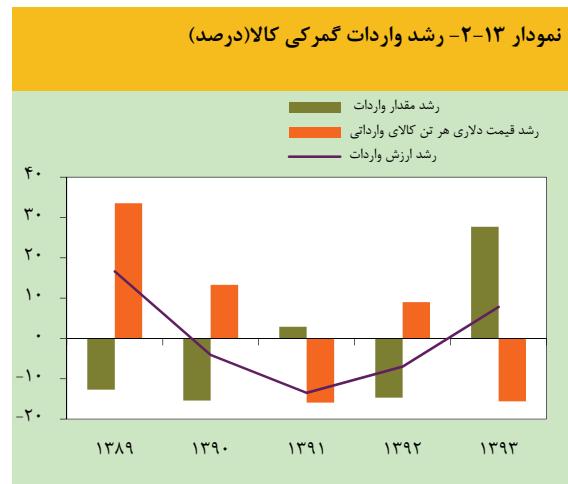
طبقه‌بندی کالاهای وارداتی براساس نوع مصرف

نشان می‌دهد که سهم کالاهای مصرفی از کل واردات ۱/۷ واحد درصد در مقایسه با سال ۱۳۹۲ کاهش یافته و به ۱۴/۹ درصد رسیده است. همچنین، سهم گروه «مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای» از ۶۶/۸ درصد به ۶۳/۶ درصد کاهش و سهم «کالاهای سرمایه‌ای» از ۱۵/۸ درصد به ۱۸/۹ درصد افزایش یافت.

۱۳-۲- واردات

در سال ۱۳۹۳، ارزش سیف واردات گمرکی با ۷/۸ درصد افزایش به ۵۳۵۶۹ میلیون دلار رسید. در این سال وزن کالاهای وارداتی به ۴۳۰۱۶ هزار تن رسید که در مقایسه با سال ۱۳۹۲ ۲۷/۷ درصد افزایش نشان می‌دهد. قیمت هر تن کالاهای وارداتی در سال ۱۳۹۳ با کاهش ۱۵/۶ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۲ به ۱۲۴۵ دلار رسید.

جدول ۱۳-۲- ترکیب واردات گمرکی براساس نوع مصرف

(میلیون دلار)

سهم(درصد)		درصد تغییر		سال			
۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	
۶۳/۶	۶۶/۸	۲/۵	-۸/۱	۳۴۰۴۶	۳۲۲۰۸	۳۶۱۱۵	مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای
۱۸/۹	۱۵/۸	۲۸/۹	-۷/۴	۱۰۱۳۳	۷۸۶۴	۸۴۹۵	کالاهای سرمایه‌ای
۱۴/۹	۱۶/۶	-۳/۵	۶/۰	۷۹۷۰	۸۲۵۶	۷۷۹۲	کالاهای مصرفی
۲/۷	۰/۸	۲۷۲/۴	-۶۲/۶	۱۴۲۱	۳۸۲	۱۰۴۹	کالاهای طبقه‌بندی نشده
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۷/۸	-۷/۰	۵۳۵۶۹	۴۹۷۰۹	۵۲۴۵۱	جمع کل

از ۷۵/۰ درصد در سال ۱۳۹۲ به ۷۷/۱ درصد در سال ۱۳۹۳ افزایش یافت. گروه «ماشین آلات و لوازم حمل و نقل»، با افزایش ۲۷/۲ درصدی در مقایسه با سال قبل از آن، بیشترین میزان افزایش واردات در بین اقلام عمده را به خود اختصاص داد.

گروههای «ماشین آلات و لوازم حمل و نقل»، «مواد غذایی و حیوانات زنده»، «مواد شیمیایی» و «آهن و فولاد» به ترتیب با ۳۷/۲، ۱۸/۸، ۱۳/۲ و ۷/۹ درصد سهم از کل ارزش واردات، اقلام عمده وارداتی در سال ۱۳۹۳ بودند. مجموع سهم گروههای مذبور از ارزش واردات گمرکی

گزارش اقتصادی و تراز نامه سال ۱۳۹۳

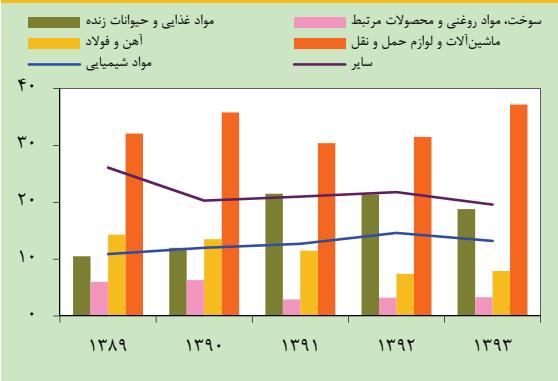
جدول ۱۳-۳- ارزش واردات گمرکی براساس اقلام اصلی تشکیل دهنده آن (میلیون دلار)

سهم(درصد)		درصد تغییر		سال			مواد غذایی و حیوانات زنده مواد معدنی، سوخت، مواد روغنی و محصولات مرتبه مواد شیمیایی آهن و فولاد ماشین‌آلات و لوازم حمل و نقل سایر
۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	
۱۸/۸	۲۱/۴	-۵/۱	-۷/۷	۱۰۰/۹۱	۱۰۶/۳۲	۱۱۵/۱۷	مواد غذایی و حیوانات زنده
۳/۳	۳/۲	۱۰/۶	۴/۰	۱۷۷/۰	۱۶۰۰	۱۵۳/۸	مواد معدنی، سوخت، مواد روغنی و محصولات مرتبه
۱۲/۲	۱۴/۶	-۲/۹	۷/۵	۷۰/۶۹	۷۲/۸۱	۶۷/۷۳	مواد شیمیایی
۷/۹	۷/۴	۱۴/۳	-۳۹/۸	۴۲/۱۰	۳۶/۸۴	۶۱/۲۱	آهن و فولاد
۳۷/۲	۳۱/۵	۲۷/۲	-۳/۷	۱۹۹/۳۵	۱۵۶/۷۱	۱۶۲/۷۱	ماشین‌آلات و لوازم حمل و نقل
۱۹/۶	۲۱/۸	-۳/۲	-۳/۵	۱۰۴/۹۴	۱۰۸/۴۱	۱۱۲/۳۰	سایر
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۷/۸	-۷/۰	۵۳۵/۶۹	۴۹۷/۰۹	۵۳۴/۵۱	جمع کل

در سال ۱۳۹۳، سهم قاره آسیا در تامین نیازهای وارداتی کشور ۷۷/۱ درصد بود که در مقایسه با سال قبل حدود ۷۰٪ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد. ارزش واردات از کشورهای آسیایی با ۶/۸ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۲ به ۴۱۲۷۶ میلیون دلار رسید. پس از آن قاره اروپا، دومین تامین‌کننده بزرگ نیازهای وارداتی کشور بود. ارزش واردات از این قاره ۱۱۲۱۸ میلیون دلار بود که ۲۰/۹ درصد از نیازهای وارداتی را تامین نمود. در فهرست ده کشور عمده از شرکای وارداتی، شش کشور از قاره آسیا و چهار کشور از اروپا هستند.

در سال ۱۳۹۳، واردات از کشورهای عضو اسکاپ با افزایش مواجه شد. ارزش واردات از این کشورها با افزایش ۸/۵ درصدی در مقایسه با سال ۱۳۹۲ به ۳۰۷۶۶ میلیون دلار رسید. سهم این گروه از کشورها از کل واردات با ۰/۴٪ واحد درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۲ از ۵۷/۴ درصد رسید. در سال موردنرسی، سهم کشورهای عضو اتحادیه اروپا از واردات گمرکی ۱۴/۷ درصد بود که در مقایسه با سهم آنها در سال ۱۳۹۲، ۰/۶٪ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد. از سوی دیگر سهم کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی و کشورهای عضو اتحادیه پایاپایی آسیایی از واردات گمرکی به ترتیب ۸/۶ و ۷/۹ درصد بود که در مقایسه با سهم آنها در سال ۱۳۹۲ به ترتیب ۰/۶ و ۱/۸ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد.

نمودار ۱۳-۴- ترکیب کالاهای وارداتی گمرکی از نظر ارزش (درصد)

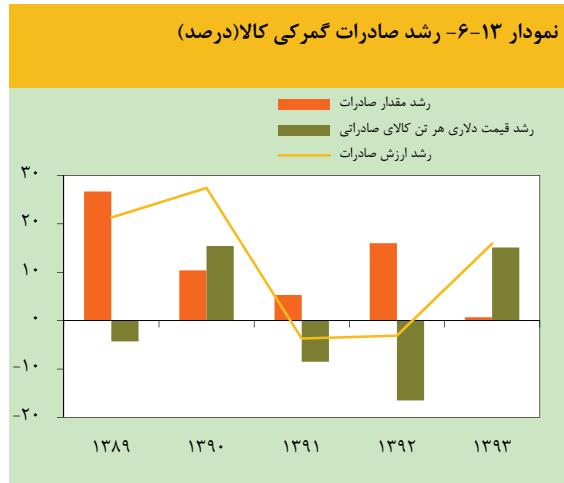

در سال ۱۳۹۳، چین توانست در رتبه نخست بزرگ‌ترین شریک تجاری کشور در زمینه واردات کالا قرار گیرد و امارات متحده عربی نیز در رتبه دوم قرار گرفت. کشورهای کره جنوبی، ترکیه، هند، آلمان، سوئیس، ایتالیا، هلند و تایوان در جایگاه‌های بعدی قرار داشتند. نسبت‌های تمکز^(۱) سه، پنج و ده کشور اول از شرکای وارداتی به ترتیب ۶۹/۳، ۵۴/۹ و ۸۳/۸ درصد بود. مقایسه این ارقام با ارقام مشابه سال ۱۳۹۲ نشان‌دهنده افزایش تمکز وارداتی در هر سه سطح مورد بررسی است.

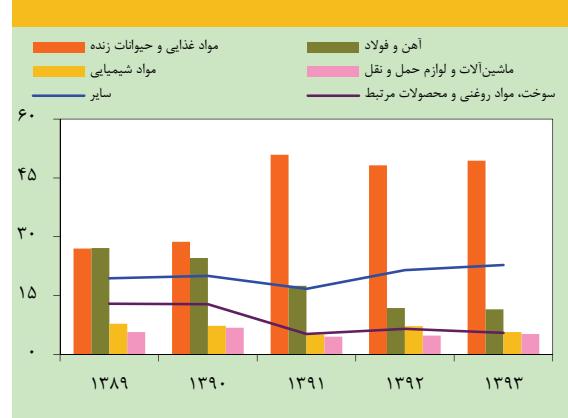
(۱) این نسبت‌ها از مجموع سهم سه، پنج و ده کشور اول از کل واردات گمرکی به دست می‌آیند.

فصل ۱۳ بازارگانی خارجی گمرکی

مقایسه با سال ۱۳۹۲ به ترتیب از $16/0$ و $33/2$ درصد افزایش برخوردار و ارزش صادرات کل خودهای کانی فلزی با $26/4$ درصد کاهش مواجه بود. در این سال قیمت هر تن کالای صادراتی با $15/1$ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۲ به 448 دلار رسید.

نمودار ۱۳-۵- ترکیب کالاهای وارداتی گمرکی از نظر وزن(درصد)

۱۳-۳- صادرات^(۱)

در سال ۱۳۹۳، ارزش صادرات گمرکی با $15/9$ درصد افزایش نسبت به سال قبل به 36555 میلیون دلار و وزن صادرات گمرکی با $0/7$ درصد افزایش به 81634 هزار تن رسید. ارزش صادرات کالاهای صنعتی و کالاهای سنتی و کشاورزی در

جدول ۱۳-۴- ارزش صادرات گمرکی

(میلیون دلار)

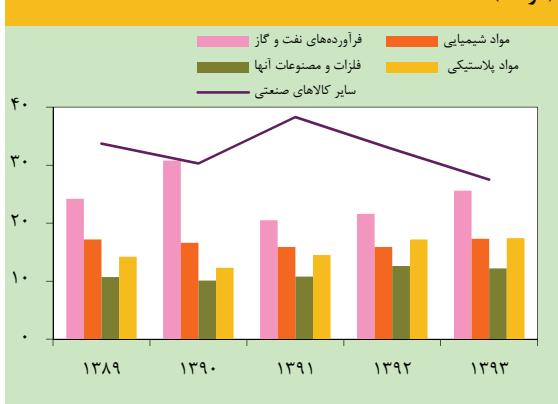
سال	درصد تغییر		سهم(درصد)		سهم(درصد)	
	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲
کالاهای سنتی و کشاورزی	۴۵۹۴	۴۵۶۰	۱۶/۷	۱۴/۶	۳۳/۲	-۱۷/۴
کل خودهای کانی فلزی	۱۷۴۹	۱۱۶۹	۳/۵	۵/۵	-۲۶/۴	۴۹/۶
کالاهای صنعتی	۲۵۱۲۱	۲۵۱۳۷	۷۹/۷	۷۹/۶	۱۶/۰	-۰/۱
کالاهای طبقه‌بندی نشده	۷۰۰	۸۹	*	۰/۳	-۸۱/۴	-۸۷/۳
جمع کل	۳۲۵۶۷	۳۱۵۵۲	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۵/۹	-۳/۱

مانذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران

در سال مورد بررسی، ارزش صادرات گروه کالاهای صنعتی با $16/0$ درصد افزایش به 29132 میلیون دلار و سهم آن از کل ارزش صادرات گمرکی با $0/1$ واحد درصد افزایش به $79/7$ درصد رسید. زیرگروههای «فرآورده‌های حاصل از نفت و گاز»، «مواد پلاستیکی و اشیای ساخته شده از این مواد» و «مواد شیمیایی (آلی و غیر آلی)» بیشترین سهم از ارزش صادرات صنعتی در این سال را به خود اختصاص دادند.

۱- منظور از صادرات در این فصل، صادرات گمرکی بدون احتساب میغانات گازی می‌باشد.

نمودار ۱۳-۷- ترکیب کالاهای صنعتی صادر شده از نظر ارزش (درصد)

گزارش اقتصادی و تراز نامه سال ۱۳۹۳

جدول ۵-۱۳- ارزش صادرات کالاهای صنعتی

(میلیون دلار)

سهم(درصد)		درصد تغییر		سال		
۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱
۲۵/۶	۲۱/۶	۳۷/۸	۵/۲	۷۴۶۵	۵۴۱۹	۵۱۴۹
۱۷/۳	۱۵/۹	۲۶/۲	-۰/۱	۵۰۳۶	۳۹۹۰	۳۹۹۳
۱۲/۲	۱۲/۶	۱۲/۳	۱۵/۹	۳۵۴۰	۳۱۵۳	۲۷۲۱
۱۷/۴	۱۷/۲	۱۷/۵	۱۸/۶	۵۰۷۵	۴۲۲۰	۳۶۴۳
۲۷/۵	۳۲/۸	-۲/۷	-۱۴/۵	۸۰۱۶	۸۲۳۸	۹۶۳۲
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۶/۰	-۰/۱	۲۹۱۳۲	۲۵۱۲۱	۲۵۱۳۷
جمع کل						

در صد در سال ۱۳۹۲ به ۱۶/۷ در صد در سال ۱۳۹۳ رساند. زیرگروههای «میوه‌های تازه و خشک» و «سبزیجات و نباتات» بیشترین تاثیر را در افزایش صادرات این گروه از کالاهای داشتند.

در سال ۱۳۹۳، ارزش صادرات کالاهای سنتی و کشاورزی ۳۳/۲ درصد افزایش یافت و به ۶۱۱۹ میلیون دلار رسید. این تغییرات، سهم این گروه را از ارزش صادرات گمرکی ۲/۱ واحد درصد افزایش داد و از ۱۴/۶ کالاهای داشتند.

جدول ۶-۱۳- ارزش صادرات کالاهای سنتی و کشاورزی

(میلیون دلار)

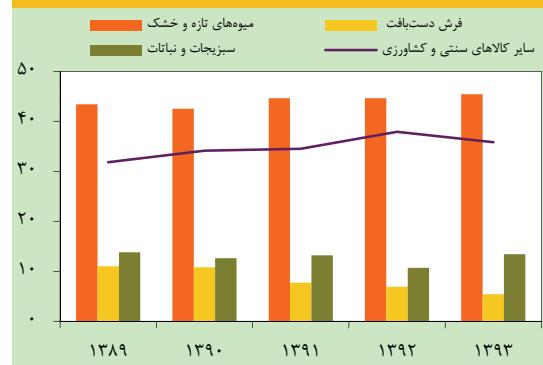
سهم(درصد)		درصد تغییر		سال		
۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱
۴۵/۴	۴۴/۶	۳۵/۷	-۱۷/۵	۲۷۷۹	۲۰۴۸	۲۴۸۲
۵/۴	۶/۹	۴/۸	-۲۶/۲	۳۳۱	۳۱۵	۴۲۷
۱۳/۴	۱۰/۷	۶۶/۹	-۳۳/۲	۸۱۸	۴۹۰	۷۲۳
۳۵/۸	۳۷/۹	۲۵/۹	-۹/۲	۲۱۱	۱۷۴۰	۱۹۱۷
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۴/۲	-۱۷/۴	۶۱۱۹	۴۵۹۴	۵۵۶۰
جمع کل						

بیشترین سهم از ارزش صادرات گمرکی را به خود اختصاص دادند. مجموع سهم کالاهای مزبور با ۵/۵ واحد درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۲ به ۱۳۹/۱ رسید.

گروههای «مواد خام غیر خوارکی به استثنای مواد نفتی سوختنی»، «مواد شیمیایی» و «مواد معدنی، سوخت، مواد روغنی و محصولات مرتبط» به ترتیب با ۲۹/۶، ۱۹/۰ و ۱۲/۱ درصد، بیشترین سهم از وزن محموله‌های صادراتی را در سال ۱۳۹۳ به خود اختصاص دادند. مجموع سهم گروههای مذکور از وزن صادرات گمرکی ۶۰/۷ درصد بود که در مقایسه با سال ۱۳۹۲ حدود ۴/۱ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد.

مقایسه ارزش صادرات و واردات گمرکی گروههای کالایی براساس طبقه‌بندی بین‌المللی کالا نشان می‌دهد که ایران در گروههای «مواد معدنی، سوخت، مواد روغنی و محصولات مرتبط» و «مواد شیمیایی» صادرکننده خالص و در سایر اقلام،

نمودار ۸-۱۳- ترکیب کالاهای سنتی و کشاورزی صادر شده از نظر ارزش(درصد)

بررسی اقلام صادراتی براساس طبقه‌بندی بین‌المللی نشان می‌دهد که به لحاظ ارزش، گروههای «مواد شیمیایی»، «مواد معدنی، سوخت، مواد روغنی و محصولات مرتبط» و «مواد غذایی و حیوانات زنده» به ترتیب با ۳۱/۱، ۲۰/۴ و ۱۷/۶ درصد

فصل ۱۳ بازگانی خارجی گمرکی

«ماشین آلات و لوازم حمل و نقل» بیشترین تراز منفی را در دوره مورد بررسی داشته‌اند.

وارد کننده خالص بوده است. گروه «مواد معدنی، سوخت، مواد روغنی و محصولات مرتبط» بیشترین تراز مثبت و گروه مواد شیمیایی آهن و فولاد مانند آلات و لوازم حمل و نقل سایر

جدول ۷-۱۳- ارزش گروه‌های عمده صادراتی براساس طبقه‌بندی بین‌المللی

(میلیون دلار)

سهم(درصد)	درصد تغییر	سال	سهم(درصد)	درصد تغییر	سال
۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲
۱۷/۶	۱۵/۶	۳۱/۴	-۱۴/۷	۶۴۵۱	۴۹۱۱
۲۰/۴	۱۷/۱	۳۷/۹	۵/۳	۷۴۴۶	۵۴۰۱
۳۱/۱	۳۰/۹	۱۶/۵	۱/۷	۱۱۳۵۸	۹۷۴۶
۶/۶	۵/۴	۴۰/۴	۲۴/۶	۲۳۹۶	۱۷۰۷
۳/۵	۴/۲	-۴/۶	-۲۱/۹	۱۲۷۵	۱۳۳۶
۲۰/۹	۲۶/۸	-۹/۷	-۶/۳	۷۶۲۹	۸۴۵۱
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۵/۹	-۳/۱	۳۶۵۵۵	۳۱۵۵۲
جمع کل		۳۲۵۶۷			

۴-۱۳- رابطه مبادله گمرکی^(۱)

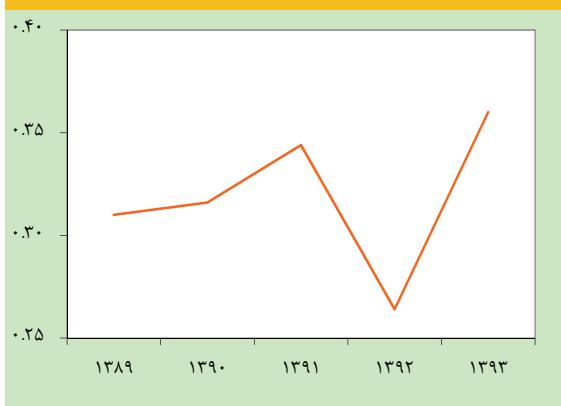
در سال ۱۳۹۳، رابطه مبادله گمرکی با افزایش قابل توجه ۳۶/۴ درصدی مواجه بود و به ۰/۳۶۰ رسید. افزایش ارزش هر تن کالای صادراتی و کاهش ارزش هر تن کالای وارداتی علت افزایش رابطه مبادله در این سال بود.

جدول ۸-۱۳- رابطه مبادله بازگانی(گمرکی)

درصد تغییر	سال	درصد تغییر	سال
۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲
ازesh هر تن کالای صادراتی	۴۶	۴۴۸	۳۸۹
ازesh هر تن کالای وارداتی	۱۳۵۴	۱۴۷۶	۱۲۴۵
رابطه مبادله گمرکی	۰/۳۴۴	۰/۲۶۴	۰/۳۶۰

مأخذ: آمار بازگانی خارجی کشور، گمرک جمهوری اسلامی ایران

نمودار ۹-۱۳- رابطه مبادله گمرکی

۱- فقط شامل صادرات و واردات گمرکی کشور است؛ لذا رابطه مبادله محاسبه شده در این قسمت با ارقام ارائه شده در فصل دوم (تولید و هزینه ناخالص داخلی) متفاوت است.

توزیع کشوری صادرات نشان‌دهنده افزایش مرکز صادرات گمرکی است. نسبت مرکز برای سه، پنج و ده کشور اول در سال ۱۳۹۳ به ترتیب به ۵۴/۵، ۵۶۸/۳ و ۸۲/۲ درصد رسید. ارقام مشابه برای سال ۱۳۹۲ به ترتیب ۵۴/۳ و ۶۹/۸ درصد بود. بیش از یک چهارم از ارزش کالاهای صادراتی به مقصد چین و حدود یک پنجم آن به مقصد عراق بود. امارات متعدد عربی با سهم ۱۱/۱ درصدی از ارزش صادرات گمرکی در جایگاه سوم از اصلی‌ترین شرکای صادراتی کشور در سال ۱۳۹۳ قرار داشت و کشورهای هند، افغانستان، ترکیه، ترکمنستان، پاکستان، ایتالیا و هنگ‌کنگ به ترتیب جایگاه‌های چهارم تا دهم را به خود اختصاص دادند.

در سال ۱۳۹۳، سهم قاره‌های اروپا، آسیا و اقیانوسیه از کل ارزش صادرات گمرکی افزایش و سهم سایر قاره‌ها کاهش یافت. در سال مورد بررسی، ارزش صادرات گمرکی به قاره آسیا مبلغ ۳۳۶۸۰ میلیون دلار بود که در مقایسه با رقم متناظر سال قبل از آن حدود ۱۵/۹ درصد افزایش یافت. پس از آسیا به ترتیب اروپا، آفریقا، آمریکا و اقیانوسیه در جایگاه‌های بعدی قرار گرفتند.

توزیع جغرافیایی صادرات کالاهای گمرکی بر حسب گروه کشورها نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۳، صادرات به کشورهای عضو اسکاپ، کشورهای عضو اتحادیه اروپا، کشورهای عضو اتحادیه پایاپای آسیایی و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی به ترتیب ۱۷/۸، ۱۶/۰، ۱۱/۸ و ۴۸/۰ درصد افزایش یافته است.